

Sygn. akt III A Ua 659/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSA Barbara Pauter (spr.) SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 2 sierpnia 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku W. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o emeryturę

na skutek apelacji W. A.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 15 lutego 2012 r. sygn. akt IX U 2073/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15.II.2012 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił odwołanie wnioskodawcy W. A. od decyzji ZUS z dnia 3.X.2011 r. na podstawie, której odmówiono mu emerytury z uwagi na brak stażu – 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd ustalił, że wnioskodawca ur. (...), wiek 60 lat osiągnie 14.IX.2016 r. Wniosek o emeryturę złożył 22.VIII.2011 r., mając niespełna 55 lat życia. Wnioskodawca udowodnił 21 lat 8 miesięcy i 1 dzień pracy, w tym 16 lat 6 dni w warunkach szczególnych. Wnioskodawca mimo wezwania nie przejawiał żadnej aktywności odnośnie wykazania okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Wykaz dniówek obrachunkowych za okres pracy w RSP dołączył do odwołania od zaskarżonej decyzji.

W oparciu o dokonane ustalenia Sąd uznał odwołanie wnioskodawcy za nieuzasadnione. Powołał się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17.XII.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmian.) i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.II.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zmian.) i przytoczył ich treść.

Sąd stwierdził, że warunki z art. 184 ustawy o FUS muszą być spełnione łącznie. W dacie wydania decyzji wnioskodawca nie spełniał dwóch przesłanek: nie miał ukończonych 60 lat życia oraz nie udowodnił łącznego stażu co najmniej 25 lat.

Zgodnie z art. 6 kc na wnioskodawcy spoczywa ciężar udowodnienia stosownego stażu ubezpieczeniowego. Wnioskodawca nie reagował na doręczane mu zarządzenia dowodowe, nie zgłosił też żadnych wniosków dowodowych.

Apelacja powyższy wyrok zaskarżył wnioskodawca, zarzucając naruszenie prawa materialnego, procesowego (art. 233 kpc) i błąd w ustaleniach faktycznych. Wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie odwołania, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Podniósł, że wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w dziale IV wykazu B poz. 4, tj. prace rybaka morskiego, przez wymagany okres (ponad 16 lat) przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.II.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Osiągnął też wiek emerytalny (55 lat) obowiązujący dla wykonywanej pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca zarzucił też, że w przypadku nie przyznania emerytury w oparciu o § 8 rozporządzenia Rady Ministrów ma prawo do emerytury pomostowej na podstawie art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Wnioskodawca dochodził emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych w oparciu o art. 184 ustawy z dnia 17.XII.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmian.) w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7.II.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wnioskodawca ur. (...) ukończył 55 lat życia 14.IX.2011 r. Udowodnił 16 lat i 6 dni pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w Wykazie B dziale IV poz. 4 – prace rybaków morskich – załącznika do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.II.1983 r. Praca ta potwierdzona została świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 31.I.2003 r. wydanym przez Przedsiębiorstwo (...) Ś.. Uprawnienia zatem wnioskodawcy do emerytury co do wieku – z uwagi na wykonywaną pracę w szczególnych warunkach – należy oceniać w oparciu o § 8 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w/w, z którego wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w dziale IV wykazu B, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla mężczyzn.

Sąd I instancji błędnie więc przyjął, naruszając prawo materialne, że wnioskodawca – w jego sytuacji – ma mieć ukończone 60 lat życia, aby ubiegać się o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy i Sąd I instancji, przyjął, że wnioskodawca ma 21 lat 8 miesięcy i 1 dzień stażu ubezpieczeniowego: okresów składkowych i nieskładkowych, na dzień 1.I.1999 r. Sprawą otwartą pozostaje okoliczność, czy wnioskodawca do 1.I.1999 r. ma 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, jak wymaga tego art. 184 w zw. z art. 27 ustawy o FUS. W swoim odwołaniu wnioskodawca powołuje się na pracę w gospodarstwie rolnym rodziców. Jednakże w tym zakresie Sąd nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego. Wnioskodawca był przez Sąd dwukrotnie wzywany do wskazania wniosków i dowodów potwierdzających, że posiada staż ubezpieczeniowy większy niż wyliczony przez ZUS (zarządzenia Sądu z dnia 28.XI. 2011 r. i 6.XII.2011 r. – kierowane do wnioskodawcy). Wnioskodawca nie odniósł się do powyższych zarządzeń Sądu.

Sąd I instancji nie pouczył jednak wnioskodawcy, występującego bez zawodowego pełnomocnika w sprawie, w trybie art. 5 kpc o skutkach wynikających z braku działania w zakresie wskazania stosownych dowodów na wykazanie swoich twierdzeń. W sytuacji wnioskodawcy występowała uzasadniona potrzeba takiego pouczenia, aby zapobiec nierówności podmiotów toczącego się postępowania. Wnioskodawca występował w procesie bez profesjonalnego pełnomocnika. Mógł działać w przeświadczeniu, że do oceny wystarczą dowody zgromadzone w aktach ZUS-u, a Sąd będzie działał z urzędu. Dlatego mógł nie ponowić dowodów z zeznań świadków i dokumentów na wykazanie swojej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Wnioskodawca domagał się też przyznania prawa do emerytury pomostowej i w tym zakresie, w toku niniejszego postępowania, organ rentowy wydał decyzję z dnia 13.XII. 2011 r., odmawiając świadczenia na mocy art. 4 ustawy z dnia 19.XII.2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zmian.).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy zbada Sąd, czy wnioskodawca ma prawo do emerytury w oparciu o art. 184 ustawy o FUS. Czy spełnia wszystkie przesłanki łącznie z tego przepisu do przyznania świadczenia. W szczególności, czy ma 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1.I.1999 r. – co było sporne w sprawie. Przeprowadzi zatem Sąd postępowanie dowodowe odnośnie pracy wnioskodawcy na gospodarstwie rolnym rodziców, po uprzednim wskazaniu przez niego stosownych dowodów na jej wykazanie (świadkowie, dokumenty o posiadaniu przez rodziców wnioskodawcy gospodarstwa rolnego, jego powierzchni, poświadczenie zamieszkania wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym, itp.).

Wyjaśnienia i rozstrzygnięcia wymaga też sprawa ewentualnych uprawnień wnioskodawcy do emerytury pomostowej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 19.XII. 2008 r. o emeryturach pomostowych, o czym w odwołaniu i apelacji pisze wnioskodawca domagając się jej przyznania w sytuacji, gdy nie będzie miał prawa do emerytury w oparciu o art. 184 ustawy o FUS. W tym zakresie organ rentowy decyzją z dnia 13.XII.2011 r. odmówił wnioskodawcy tego świadczenia. Sąd poprzestał na wezwaniu wnioskodawcy do oświadczenia się w przedmiocie zaskarżenia w/w decyzji, a wobec braku odpowiedzi, uznał, że wnioskodawca nie składa odwołania i w konsekwencji nie rozpatrzył sprawy w tym zakresie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, sprawa ta wymaga wyjaśnienia z punktu widzenia stanu faktycznego oraz przepisów powołanej ustawy o emeryturach pomostowych, z uwagi na wyrażone w postępowaniu stanowisko wnioskodawcy w tym przedmiocie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 18.I.2012 r. II UK 117/11).

Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji, na mocy art. 386 § 4 kpc.

KN